

Kirándulás Bulgáriában: Pirin – Rila

2009 augusztus elején 10 napon át egy nagyobb (19 fő) csapattal kirándultunk Bulgária hegyeiben. Nem vagyunk se világutazók, se hegymászók, bár mindegyikünk járt már 2000 fölött. A korosztály 13 és 50 év között volt. Szeretném hangsúlyozni, hogy kirándulós, de alapvetően átlagemberként gond nélkül jártuk meg az utat.

Mivel előzetesen nem találtunk a neten túl sok gyakorlati ismeretet, hasznos lehet egy ilyen összefoglaló.

A hegyekről nemigen írok. Ezek valóban lélegzetelállítóak, de aki ide megy, az ezt úgyis tudja. Le se lehet írni (azért megyünk ide). De itt mindjárt szavamat is szegem, mert egy helyről nem tudok hallgatni. Ez a Pirinben, a Demjanica ház fölött a Julen rezervátum és kivált a Ribno Jezero. Ilyen idilli helyet nemhogy elképzelni is nehéz, de még ott állva is alig tudtuk felfogni. Ha összeszedjük minden romantikus olvasmányélményünket - Cooper indián regényeitől Az arany emberig - és hozzávesszük még A funtinelli boszorkány összes leírását, még mindig sehol se vagyunk a valósághoz képest. Így aztán a hangulatokat, benyomásokat nem tudom magamban tartani, mégha ezek nem is tartoznak szorosan a gyakorlati tudnivalókhoz. Elnézést az élménnyel ellentétben egyhangú betűtengerért, képek nélkül, de jó képet minden mennyiségben lehet a neten nézegetni. Ne húzzuk evvel az időt, hanem indulás!

Bulgáriában általában nagyon szivélyes, segítőkész, természetes kedvességgel élő emberekkel találkoztunk. Nem biztos, hogy az utca kövéről reggeliznék, de messze nem volt olyan kosz és piszok, mint amit az ember a 'Balkán' hallatán feltételez vagy ami itthon is gyakori. Mi sehol se láttunk szeméthegeket, lerakott sittkupacokat, a folyók szélén megakadt palackból feltorlódtos szagos szigeteket, az utcákon kutyapiszkot. Szemetest annál többet, használják és ürítik is azokat.

Pénz: mi Szófiában váltottunk, többször is. Sok pénzváltó van (OTP fiók szintén, reklám meg rengeteg: ugyanaz a nő mosolyog, mint az itthoni plakáton, csak valami helyi név szerepel a kendője sarkán – pont akkor ment férjhez egy ottani bankárhoz?). Korrektnek tűnő áron és árréssel (pár ezrelék) dolgoznak, fillérre pontosan. Egy Euró kb. 1,95 Leva volt.

Utazás: a létszám miatt autó nemigen jöhetett szóba. Épp volt a vasútnak egy akciója (20 eFt alatt oda-vissza hálókocsival), ez nem sokkal drágább, mint a benzin + egyéb költségek és nincs a fárasztó vezetés, balesetveszély. Szóval vonat lett.

Nagy élmény, gyönyörű tájak (pl. Nis környéki hegyek és utána a "Sicevacka Klisura" szoros. Vagy Szófia előtt ahogy a Vitosa kibontakozik a tájból. Mindez kényelmesen szemlélve.

Élmény és kaland (bár másfajta) az is, ahogy a "Balkan Express" a maga 2 kocsijával 30-40-nel, de helyenként 10-es (!) tempójával baktat órákon keresztül. A sinek mellett a 70-es évek balatoni utazásainak emlékképei: kis görgőkön kilométereken át futó acéldrótok a távoli szemaforok állítására (mechanikus! húzkodására). Mindez kombinálva a hol kátrányos, hol már csak korhadó talpfákkal, érthetővé válik a biciklivel is kényelmes tempó. Na, de egyszer az életben lehet nosztalgiával a gyerekkorunkba visszacsöppenni.

Ámbár így majd 2 nap alatt jutottunk el a hegyhez. (indulás a Keletiből éjjel, érkezés Szófiába este, alvás ott, indulás reggel és Bisztra faluban délben szálltunk le a buszról.) Ez a drótos-korhadós szakasz ugyan Szerbiában van, de Bulgáriában is mindenütt a 20-40 évvel ezelőtti itthoni állapotok, hangulatok köszöntek vissza.

A csoport hamarabb hazajövő fele Belgrádban éjszakázott, mert a vonatukat nem várta meg a csatlakozás. Éjjel egyszerűen és szó nélkül kitolták őket egy távoli rendezőpályaudvarra. Étlen, szomjan (vizhez se jutottak) várhattak, míg egy reggeli vonattal továbbvitték őket Budapestre. Érkezés délután 4-kor a reggeli 5 helyett. Szóval akad érv mellette és rendesen van ellene is. De hát a kaland az legyen kaland.

Belgrádhhoz tartozik még, hogy mindkét irányban, napszaktól függetlenül, még meg sem állt a vonat, máris kéregetők hada jelent meg és mindenféle hajmeresztő koldulás rémtörténettel próbált 10-20 Euro lélektani határ alatti összeget "kölcson" kérni. (Ilyenkor bezzeg mindenki tud kis magyar beszélni) Elvben a kalauz távol tartja a jeggyel nem rendelkezőket, de lelemény meg khm más módszerek is vannak a Nap alatt. Nem árt erre vagy az ablakon beugrós-kikapkodós trükkre gondolni (ablak felhúz, bár erre példák inkább Romániában adódnak).

Ahogy a vonatról láttuk, az út - mégha Nistől Szófiáig csak egy keskeny egysávos is az E80 - elég jó minőségű. A forgalom nem tűnt túl nagyknak, pedig a török vendégmunkások vándorlásának az időszakára volt. Összefüggő, feltorlódott kocsisort nem láttunk. Az utakat Bulgáriában se láttuk túl rossznak. Voltak persze kátyus részek is (Szófia és környéke, itt ezen felül a városba tartó délelőtti forgalom produkált nagy dugókat. Vagy a Szemokov-Szófia út, főleg a víztározó melletti szakasz).

Buszok: sok kisebb magáncégen alapul a buszközlekedés, de jól összehangoltan, és nekünk minden jött, ahogy a menetrend írta. Csalódnunk csak kellemesen kellett. A nagyobb helyeken üvegkalitkában információs nő felügyeli az élet sima menetét (ez is évtizedekkel ezelőtt volt utoljára Magyarországon), aki segítőkészen elég jól elirányított bennünket, jó tanácsokkal is ellátott. Szófiában a fő buszpályaudvaron (kicsit a népligetire hajazó üveg irodaépület, a vasútállomás szomszédságában) külön, bent az irodában, nem pedig a buszon kell a jegyet venni, amit csak addig adnak, amíg van szabad hely. Banskó faluba óránként ment (kb. 150 km; 13Lv fejenként). Általában modern, jól karbantartott buszaik vannak, de kisebb vonalakon láttunk pár igen ősi, de így is jó állapotú Mercit is.

Volt pár extra utazásunk, ami menetrend szerinti buszokkal sose sikerült volna. Legelőször egy utazási irodában adtak egy telefonszámot (+35 878410412), megbeszéltük (angolul) és percekben belül egy légmentes IVECO kisbusz jött értünk. (Blageovgrad-Rilai kolostor: kb. 40 km; 100Lv az egész buszért.)

Másodjára a Rilai kolostor posztos rendőre szerzett nekünk hasonlóan gyorsan és jó áron egy buszt. Sajnos ennek nincs meg a telefonszáma.

Szállások: vannak jó és rossz, sőt rémes emlékeink. Szófiában a "Hostel-Motel"-nél laktunk: megérte. A hegyen mindenhol turistaszálláson voltunk (sátrat nem vittünk). Egyedül a Muszala északi oldalán a "Muszala-ház" volt olyan, hogy kifordultunk belőle, pedig addigra már nem voltunk annyira finnyásak. A turistaházak berendezése helyenként még a szakszervezeti időből kellett ottmaradjon (poros takarók valami emblémával, emeletes vaságyak). A tisztaság változó volt, de egyik se volt kifejezetten koszos, az adott ágynemű mindenütt kifogástalan volt. Az ár jellemzően 10-15 Lv, legdrágább a Rilski Ezera szálló (kívül

épp szigetelték és vakolták, amúgy szocreált formázó, bár felújított belső kialakítás, szűk szobák szék és asztal nélkül, lehetetlenül szűk zuhanyozó-WC) 20-25Lv. (Ausztriában sokkal nivósabb szállásokat - főleg parasztháznál - ennél olcsóbban kapni). A mellette levő Sedemte Ezera-ban már nem kaptunk helyet.

A szállások többségét előre interneten/telefonon le tudtuk foglalni, ekkora csoportnál nem ártott némi biztonság. Ahol család viszi a házat, ott a szivélyes bánásmód ellensúlyozza a körülmények kisebb-nagyobb hiányosságait.

Villany (220V konnektor) sok helyen volt. Kivétel: Demjanica házban nem minden szobában volt; Vihren házban egyáltalán nem (itt gondosan leszerelték, az ebédelőben meg volt ugyan, de elzavartak) és a Grančsár-házban sem (itt egyáltalán nem volt villany, de ebből szívesen adtak - volna)

Tetvek, bolha és egyéb vérszívó egyik szálláson se volt. Útközben - főleg ahol állattartás volt - akadt ugyan szúnyog és valami bögölyféle, de ezek balkániasan lusták voltak és a zümmögésen kívül nem nagyon erőszakoskodtak.

Valami étkezési lehetőség mindenütt van. Néhány jellemző ár: sopszka saláta (friss nyers paradicsom, uborka, esetleg hagyma a jellegzetes szirene sajttal megszórva) 3,50-4,50Lv. Levesek hasonló áron, húsok mérettől függően 3-7 leva között. Reggelire több szelet bundáskenyér lekvárral (!) 2-3Lv, omlett is kb. ennyiért.

A házakhoz általában vezet út, sok "turista" így kocsival jön, megalszik és indul a hegyre. Kivétel a Ribne Ezero, ide csak ösvény vezet, így lóháton hoznak mindent.

Átfogó info (csak bulgárul): <http://www.bulgarian-mountains.com>. Itt a felső sorban a hegyet és a házat kell kiválasztani.

Turistaházak, ahol megszálltunk (a kinti, angol átiratban, bár ez sem következetes pl. ia/ja/ya):

- Demjanica ház (www.demianitsa.hit.bg): kis faházak, 2-2 emeletes ágygal. Zuhanyozó kint 1 Lv. Angolul csak mértékel beszélnek.
Mobil:+359896688465; +359888246097

- Vihren ház (2 éjszaka): Nagy épület, az átlagnál is lepukkantabb. Zsúfolt szobák, szék és asztal nincs. 15W izzó a szobában, az ágyak közé semmi fény se jut. Itt igaz, hogy a tapasztalt turista visz egy lámpa helyére csavarható konnektort (régén létezett ilyen) és egy 100-as körtét. Ide legalább egy kompakt fénycső elkelt volna. Zuhanyozó az alagsorban, 1Lv. A mogorva portás egyáltalán nem beszél, bár valamit lehet az angollal is kezdeni.
Mobil: +35 9889834277

- Rilai kolostorban. A szállás a kolostor falain kívül van (létezik bent is, nyilván drágán), de hozzájuk tartozik. Szép tiszta szobák, rendes 12 ágygal. Villany van. Mosdó a folyosón, nem zuhanyozós. Kis bolt az épület alján. Több, jól kinéző (bár nem próbáltuk) étterem is van a közelben. Kedves, segítőkész házinéni, de csak bulgárul beszél. Tel.: +35 886737802

Egyedül itt, a kolostorban találkoztunk magyarokkal, ők a völgyben kicsit föntebb levő kempingben szálltak meg.

- Rilski Ezera (magyarul Rilszki Jezera): elvben modernizált, de drágább, mint amilyen jó (erre vonatkozott az osztrák példa) elsősorban síszállás, de egész évben sokan jönnek ide. Kocsival elég magasra föl lehet jutni, innen ülős felvonó is visz a hegytetőre a házhoz (10 Lv). Ennek megfelelően nem igazán olcsó, hétvégén még kevésbé az. Rendes, segítőkész fiatal személyzet, angolul is beszéltek. Villany van. Zuhanyozó meleg vízzel (?? - pl. az egyik emeleten este 10-kor kikapcsolták a

bojlert) és igazi ülős WC. Azt már nem tudni, hogy ez előny-e, olyan szerencsétlenül csinálták meg. Az épületben kisebb étterem, alul valami bár féle (zaj, szesz) is van.

Tel.: +35 885110509

- Ivan Razov: itt nem jártunk, de valaki nagyon dicsérte

- Maljovitsa (magyarul Maljovica) ház. Düledezőnek kinéző viskó, de belül folyamatosan újítgatják föl. Kifejezetten rendes szobák, rendesen vakolva, új fa emeletes ágyakkal, új matracokkal. Kicsit szűkös és itt sincs asztal. Van viszont sok kutya (a háziaknak is van és a vendégek is hozták, nincs messze a közút vége) Zuhany nincs, mosdó-WC az emeleten (ez még nem volt felújítva)

Tel.: +35 885671205

- Braniste bivakház. Nagyobb kaliba, gazdátlanul, mégsem szétrohadva. A hazatérő csoport aludt benne, jókat mondtak róla. Van benne – egy sorban - vagy 10-12 régi lószőr matrac. Ennyi.

- Ribni Ezera (magyarul Ribné Jezera - Halastó). Ez volt az utunk egyik igen kellemes meglepetése. Nagyon jó hangulatot találtunk itt, nagyon jól éreztük magunkat. Családi vállalkozás. A fiatalok beszélni kicsit angol. Saját kis vízerőmű (éjjel is ment a folyosón a díszkivilágítás, mert terhelni kell a generátort), igaz, a konnektor szétesett, úgyhogy alig lehetett használni. Azonnal kérdezték, hogy mit tudnak segíteni, és adtak pl. forró vizet, pedig nyilván teát főztünk belőle, ahelyett, hogy vettünk volna nem kis pénzért. Szerencsénk volt, mert egy vidám társaság töltötte itt a szabadságát, akik esténként énekeltek, zenéltek, táncoltak jó hangulatot, színes programot és bulgáriai ízelítőt adva.

Zuhanyozó külön épületben, 1Lv.

Tel.: +35 887939316

- Granchar (magyarul Grancsár) ház. Ez volt a Muszala előtt az utolsó szállásunk. Itt is család vitte a házat, a lányuk (nincs mindig ott) beszélt angolul, a mama oroszul. Villanyuk egyáltalán nincs. Az épület egykor egész nívós lehetett (pl. igazi parketta), de most sok szoba használaton kívül áll és bizony - főleg villany nélkül - már nem olyan parádés. Mosakodásra egy kint levő csap és egy házon kívüli zuhanyzó szolgál (meleg víz nincs).

Itt is nagyon jól éreztük magunkat, főleg az előzékeny kiszolgálás és a viszonylag (a helyhez képest) jó konyha miatt.

Tel.: +35 889152225 +35 896688522

- Muszala csúcs. Itt komoly épületek vannak, bár nem a vendégforgalomnak (pl. meteorológiai állomás). Pár embert éjszakára is tudnak fogadni. Nem aludtunk itt, nem láttuk a körülményeket. Csak egy nagyobb pihenőt tartottunk (elvégre Balkán legmagasabb pontjára jutottunk fel), és megvártuk, amíg a vihar kint elült. Egy kis levegőtlen szobában tudtunk szusszanni egyet, ahol kedélyes helybéliek a kapcájukat szárították - ütős szag volt.

Teát (1,5Lv), levelezőlapot is lehetett kapni.

- Jasztrebec síház (www.yastrebits.com). Miután lefelé a Muszaláról a betervezett helyről (leírni is szégyen, de a rossz se bújhasson névtelenség mögé: ez volt a Muszala-ház) a nyüvek előtt elmenekültünk, egy óra sétával értük el ezt a házat.

Igen jól esett, hogy mégis találtunk biztos fedelet a fejünk fölé. Maga az épület újonnan fölhúzott, egészen csinos faház (na, inkább tákolt - de ez előnye is: az ember otthonosnak érezte, mintha maga csinálta volna a haverokkal egy hétvégén). Lent kis étkező konyhával és egy zuhanyozó (igazi ülőkés!) WC-vel. Fönt 2 szoba 11 személyre, tiszta és frissen mosott ágyneművel. Maga volt a

gyönyörűség és az átvezetés a civilizáció felé (pedig addig se volt annyira rossz dolgunk)

A boroveci síközpont részeként több büfé is van itt, a háziaknak is volt egy kis éttermük (másik épületben). Egész rendes választékot kínáltak.

- Hostel Mostel (www.hostelmostel.com): 22 Lv (félpanzióval!)

Címe: Makedonia blvd 2a. A vissza úton újra megaludtunk itt. A városközpont peremén (a "Kosut" - vagy hogy is kell fonetikusán visszaírni?) utca és a "Sziget" bár közelében van. A vasúttól kb. 20 perc gyalog.

Egy belső udvarban levő épület alján van egy nagyobb helyiség (kb. 150m²), itt van a "recepció" és az "étterem", meg van itt biliárd és internetezésre 3-4 db PC szabadon hozzáférhető. Itt kaptuk a vacsorát: tészta valami csípős paradicsomszósszal és sör - a gyerekek kaphattak szörpöt is. És itt volt a reggeli is: ez kicsit fapados, de "svédasztalos" (valódi vaj, lekvárok és mogorókrém, egyszerűbb felvágottak, sajt, sok paradicsom, többféle kenyér és van hozzá kenyérpíró is, joghurt, tej, kávé)

Az épületben az emeleten is vannak szobák, de azok drágábbak, így mi innen egy 5 percnyire laktunk. Egy közönséges ház 3. emeletét nyitották egybe, újították föl. Volt itt 3 db 4-8 személyes szoba emeletes ágygal (akár 3 külön csoportnak, külön zárhatóan), 2 zuhanyozó-WC és volt egy felszerelt csinos konyha is (benne fűszerek, só, cukor, kekszek, ...) Itt is van netezésre lehetőség (e-mail írása az aggódó otthoniaknak).

Az egész Hostel Mostel könnyed stílusú. Pl. ki van téve egy dobozka, benne pénz. De nem az a szöveg, hogy dobd má' ide a maradék apródat, hanem pont fordítva: ha kell pár fillér pl. buszjegyre, innen vedd el nyugodtan. Vissza sem kérték, mégse volt üres. De említhető a sok ingyen internet, a konyhák fölszereltsége. A személyzet előzékeny, barátságos.

Közelében van a nagy piacuk a Sztefan Sztambolov úton ("bulvár"). Van itt mindenféle sajt (a jellegzetes "szirene"), szárított gyümölcsök, dió, mandula és még ki tudja mi minden. Az állomásra menet pont elverhetjük a maradék pénzünket. (Bár akkor mit adunk a kéretlenül segíteni mellénk szegődött vasutasnak?)

Utak a hegyen: jól jelzettek, de egyáltalán nincsenek kiépítve (vízmosás, kőomlás, poros földút, amit egy eső rögtön tovább mélyít) Ahol kellett, ott volt drótkötél biztosítás (bár egyik alkalommal rozsdás, szálkás volt)

Mindenütt rengeteg patak, tavak. Ezekben fürdeni ugyan tilos, ám mennyei gyönyörűség. Sátorozni se volna szabad, ezt is táblák hirdetik mindenfelé, de pl. a Sedemte Ezera környékén olyan sűrűn sátraztak több százan, hogy sokan csak egészen elvetemült helyre értek el. Voltak, akiknek a sátra sziklaperemre került, a semmi fölé kinyúló sarokkal, ... Több háznál is azt láttuk, hogy a helyiek, de nyugati turisták is legfőljebb az "infrastruktúráért": sörre meg vízért mentek a házba aztán mellette éjszakáztak.

Aki pedig belevág egy ilyen útba, életre szóló szép élményben lesz része. A legjobbakat kívánom hozzá.